

HÖYHENPEITTEEN KUNNON VARMISTAMINEN

EHKÄISE. Kokeile kaikkia ehkäisykeinoja (hyödynnä tämän oppaan ohjeita).

TUTKI. Selvitä mahdolliset syyt. Onko hoito-olosuhteissa, hoitorutiineissa tai rehussa tapahtunut muutoksia? Miten parvi eroaa edellisistä parvista? Onko kanoilla tarjolla tarpeeksi ajanvietettä? Kirjanpito höyhenpeitteen kunnosta auttaa vertailemaan parvia keskenään.

HANKI APUA. Kysy neuvoja eläinlääkäriltä, tuotantoneuvoilta, ruokinta-asiantuntijoilta ja Siipikarjalitosta.

HÄTÄTAPAUKSESSA. Konsultoi eläinlääkärä ja tuotantoneuvoja. Viime kädessä harkitse valon himmentämistä, värillisten lamppujen käyttämistä tai lamppujen maalaamista (vihreä on osoittautunut tehokkaaksi).

Tämä on ainoastaan väliaikaisratkaisu, muiden samanaikaisten keinojen ohella.

»» HOITO-OPAS MUNINTAKANA

ULKOKANALA, LATTIAKANALA & LUOMU

Höyhenpeite

MIKSI SILLÄ ON VÄLIÄ?

Höyhenpeite on tärkeä lämmönsäätelylle, suojaamaan auringonpolttamilta, kylpemiseen ja sukimiseen.

Höyhenpeitteen huononeminen voi liittyä stressiin, kipuun, vaurioihin, kannibalismiin ja voi lisätä rehutarvetta ja heikentää tuotantoa.

KAIKILLA
MUNINTAKANOILLA
VOI JA NIILLÄ PITÄISI
OLLA HYVÄ
HÖYHENPEITE LÄPI
ELÄMÄN

SYITÄ HUONOON HÖYHENPEITTEeseen

VAHINGOITAVA HÖYHENTEN NOKKIMINEN (tietty aggression muoto)

Höyhenten nypeminen, kloaakin nokkiminen ja kannibalismi.

Voi aiheuttaa höyhenpeitteen heikkenemistä missä tahansa, erityisesti selässä ja takapuolella.

- Yleisin syy höyhenpeitteen heikkenemiseen
- Epänormaalia käyttäytymistä, pidetään väärinsuuntautuneena ruoanhankkimiskäyttäytymisenä
- Voi olla merkinä stressistä tai sairaudesta parvessa
- Saattaa viitata puutteisiin toteuttaa ruoanhankkimiskäyttäytymistä tai puutoksiin rehustuksessa

Seuraa tämän oppaan ohjeita. Alkuun päästyään vahingoittavaa höyhenten nokkimista voi olla vaikea pysäyttää, joten kaikki mahdollinen pitäisi tehdä nokkimisen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi.

AGGRESSIO

Tappelu, aggressiivinen nokkiminen, muiden lintujen jahtaaminen. Ilmenee usein kovaaäänisenä ääntelynä. Aiheuttaa höyhenpeitteen heikkenemistä erityisesti **pään alueella**

- Normaalia käyttäytymistä nokkimisjärjestyksen muodostamisessa, mutta ongelma, jos esiintyy runsaasti
- Voi lisätä vahingoittavaa nokkimista, mukaan lukien kannibalismia

Seuraa tämän oppaan ohjeita, pyri vähentämään kilpailua parvessa ja välttämään ryhmien sekoittamista.

ARVIOI PARVESI

Sisällytä nokkimisongelmien ehkäisy terveydenhuolto- ja hyvinvointisuunnitelmaan. Seuraa säännöllisesti lintujen höyhenpeitteen kuntoa ja aggressiivisen nokkimisen esiintymistä ja pidä niistä kirjaa. Pohdi ongelmia eläinlääkärin ja tuotantoneuvojen kanssa.

HÖYHENPEITTEEN KUNTOLUOKITUS Arvioi höyhenpeite vähintään **50 linnulta** eri puolilta kanalaa ja ulkoalueelta kahdesta kohdasta lintua:

- **selkä/takapuoli** (yleensä liittyvä vahingoittavaan nokkimiseen)
- **pää/kaula** (voi johtua aggressiivisesta nokkimisesta tai olla laitteiden aiheuttamaa)

- 0 **Ei/hyvin vähän** = Ei paljaita ihoalueita, ei tai vain hivenen kuluneita höyheniä, vain yksittäisiä höyheniä puuttuu
- 1 **Jonkin verran** = Jonkin verran kulunut höyhenpeite ja vaurioituneita höyheniä tai kaksi tai useampia vierekkäisiä höyheniä puuttuu, paljasta ihoa näkyvissä enintään 5cm laajuisella alueella
- 2 **Kohtalainen/Vakava** = Paljasta ihoa näkyvissä yli 5cm alueella

LISÄÄ OHJEITA:

- FeatherWel – tutkimustietoa käytäntöön lintujen hyvinvoinnin parantamiseksi: www.featherwel.org
- AssureWel – arviointisysteemiä ja ohjeita tilatason hyvinvoinnin arviointiin: www.assurewel.org
- RSPCA hyvinvointistandardi munintakanoille & nuorikoille: www.rspca.org.uk/welfarestandards
- Soil Association standardi munintakanoille & nuorikoille: www.soilassociation.org/organicstandards
- Käytännön opas höyhenten nokkimisen & kannibalismien hallintaan ulkokanaloissa ja luomutuotannossa: www.defra.gov.uk
- SAC Organic technical summary – Höyhenten nokkimisen ehkäisy & hallinta: www.sac.ac.uk

Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

Tuotettu RSPCA:n, Soil Associationin, Bristolin yliopiston ja FeatherWel:n AssureWel projektissa, Bristolin yliopiston kehittämä, perustuu Bristol Pecking projektissa kerättyyn tietoon. British Egg Industry Councilin tukema.

HYVÄ KÄYTÄNTÖ HÖYHENPEITTEEN KUNNON PARANTAMISEKSI

NUORIKOT

Jaloste

- Jotkut jalosteet voivat olla alttiimpia nokkimisongelmille – valitse rauhallinen, kestävä jaloste ja ulko- tai luomukanalaan sopiva jaloste

Nuorikkokasvatus

- Keskustele nuorikkokasvattajan kanssa ja käy katsomassa nuorikoitasi, tai mieluiten kasvata itse omat nuorikot
- Varmista, että pitomuoto ja -olosuhteet ovat samanlaiset nuorikkokasvattamossa ja munantuotantokanalassa – juoma- ja ruokintalaitteet, orret, kuivikemateriaali ja kuivikepohjan laatu, ritilät ja varusteet eri kerroksissa, valot ja ruokinnan ajoitus, lämpötila ennen siirtoa
- Käytä ulkokanalassa nuorikoita, joilla on ollut ulkoilumahdollisuus
- Varmista, että hankkimasi nuorikot ovat laadukkaita – rauhallisia, kestäviä, tasakokoisia, oikean painoisia ja terveitä
- Hanki yhden jalosteen ryhmiä

Siirto munantuotantokanalaan

- Minimoi lintujen stressi ennen ja jälkeen siirron sekä siirron aikana
- Vältä kaikissa tuotantovaiheissa muodostuneiden ryhmien sekoittamista
- Salli kuivikkeelle pääsy mahdollisimman aikaisin, viimeistään 3 pv kuluessa siirrosta

Muninnan alku

- Varmista, että kanat eivät aloita munintaansa liian aikaisin tai myöhään – huolehdi oikeasta valo-ohjelmasta

KANALASI

Tuotanto-olosuhteet ja -laitteet

- Hyvä kanalan malli ja toteutus, joka mahdollistaa lintujen helpon liikkumisen ja pääsyn laitteille
- Varmista orsien korkeus ja muiden laitteiden sijoittelu vähentääksesi kloaakinnokkimisriskiä – suositus on 50cm korkeussuuntaista tilaa
- Harkitse lisätilaa tai -laitteita kilpailun minimoimiseksi – terassi, ruokkijat, juomatila, orret, pesät
- Vältä höyhenpeitettä vaurioittavia laitteita

Pesät

- Jos pesävalot ovat käytössä, rajoita niiden käyttö aamuihin pesiin opettelu ajaksi

Ruokkijat

- Vähennä ruokkijan käyttökertoja, etenkin keskellä päivää, ehkäistääksesi kanojen sisääntuloa ulkoalueelta

Ulkoalueet

- Mahdollista ulospääsy mahdollisimman aikaisin, viimeistään 3 vk kuluttua siirrosta, vaikkapa aluksi vain iltpäivisin (jotkut tuotanto-ohjelmat edellyttävät aikaisempaa ulospääsyä)
- Rohkaise aktiivisesti kaikkia lintuja menemään ulos järjestämällä enemmän ja erilaista luonnollista ja keinotekoista suojaa noin 20% ulkoalueesta ja paljon kylpemis- ja ruoanetsimismahdollisuuksia
- Harkitse puhtaan juomaveden tarjoamista ulkoalueelle, mutta varo houkuttelemasta luonnonlintuja

PÄIVÄSTÄ PÄIVÄÄN

Kuivike

- Kuivikepohjan pitäminen kuivana ja irtonaisena koko ajan on ehdottoman välttämätöntä – käytä puutarhajyrsijää, haravoi, lisää uutta kuiviketta, käytä hyvin imukykyistä pellettikuiviketta ongelmalueilla
- Varmista hyvä viemärointi ulosmenoaukkujen ulkopuolella, käytä kiviä tai soraa kanojen jalkojen puhdistamiseen ja estä sadeveden valuminen sisään

Terveys ja tautisuojaus

- Ehkäise ja hoida tauti- ja haittaeläinongelmat, kanapunkki mukaan lukien
- Vältä likaisia lätäköitä ulkoalueella
- Huolehdi, että kanalan tautisuojauskäytäntöjä noudatetaan päivittäin (esim. puhtaat jalkineiden desinfiointialtaat)

Virikkeet

- Tarjoa virikkeitä sisällä, jotta linnuilla on mielekästä tekemistä – nokkimiskivet roikkumassa tai ritilöillä, solmuinen köysi/naru, vihannekset, muovipullot, kylpemislaatikot, olki- tai kuivikepaalit
- Etenkin lattiakanaloissa harkitse terassia – lisätilaa päivisin, luonnonvaloa ja raitista ilmaa
- Tarjoa turvallisia pakopaikkoja, lepopaikkoja ja näköesteitä – orsia, väliseiniä, eri korkeuksilla olevia tasojia, olkipaaleja

Ruokinta

- Lisää ruoanhankintakäyttäytymistä – käytä mureista rehua, levitä pellettejä / kokoviljaa / soraa tasaisesti pehkulle
- Tarjoa lisäkuivua rehu- ja ruokinta-asiantuntijan suositusten mukaan
- Tarkasta ravintoainesisältö – etenkin natriumtaso ja välttämättömien aminohappojen tasapaino
- Minimoi muutokset ja tee asteittain kaikki muutokset rehun koostumuksessa, maussa, rakenteessa, energiatasossa, valkuaispitoisuuden alentamisessa

Ilmanlaatu

- Pidä ilmanlaatu hyvänä, alhainen pölypitoisuus ja kosteus

Tarkkailu ja hoito

- Tarkasta linnut rauhallisesti ja säännöllisesti, käytä eri rutiineja vähentääksesi stressiä ja pelokkuutta
- Hyvillä hoitokäytännöillä ongelmat voidaan havaita ja hoitaa mahdollisimman nopeasti
- Keskustele eläinlääkärin kanssa nokkimisongelmien ehkäisystä ja käy toimenpiteet läpi osana terveydenhuolto- ja hyvinvointisuunnitelmaa

➤➤ Yleisin syy vahingoittavalle nokkimiselle on MUUTOS – tee kaikki muutokset asteittain: kanalaolosuhteisiin, laitteisiin ja ruokintaan. Varo äkkinäisiä ääniä ja äkillistä kirkasta valoa. Tarkkaile lintuja huolellisesti erityisesti, kun säässä tapahtuu äkillisiä muutoksia.

➤➤ Menestyksekkäin strategia on MÄÄRÄ – mitä useampia keinoja käytät, sitä pienempi on vahingoittavan nokkimisen ja höyhenpeitteen heikkenemisen riski.

Eri tuotanto-ohjelmia, kuten luomutuotantoa, noudattavien tulee myös varmistaa, että näiden tuotanto-ohjelmien vaatimukset täyttyvät.